

TEATR WIELKI W ŁODZI

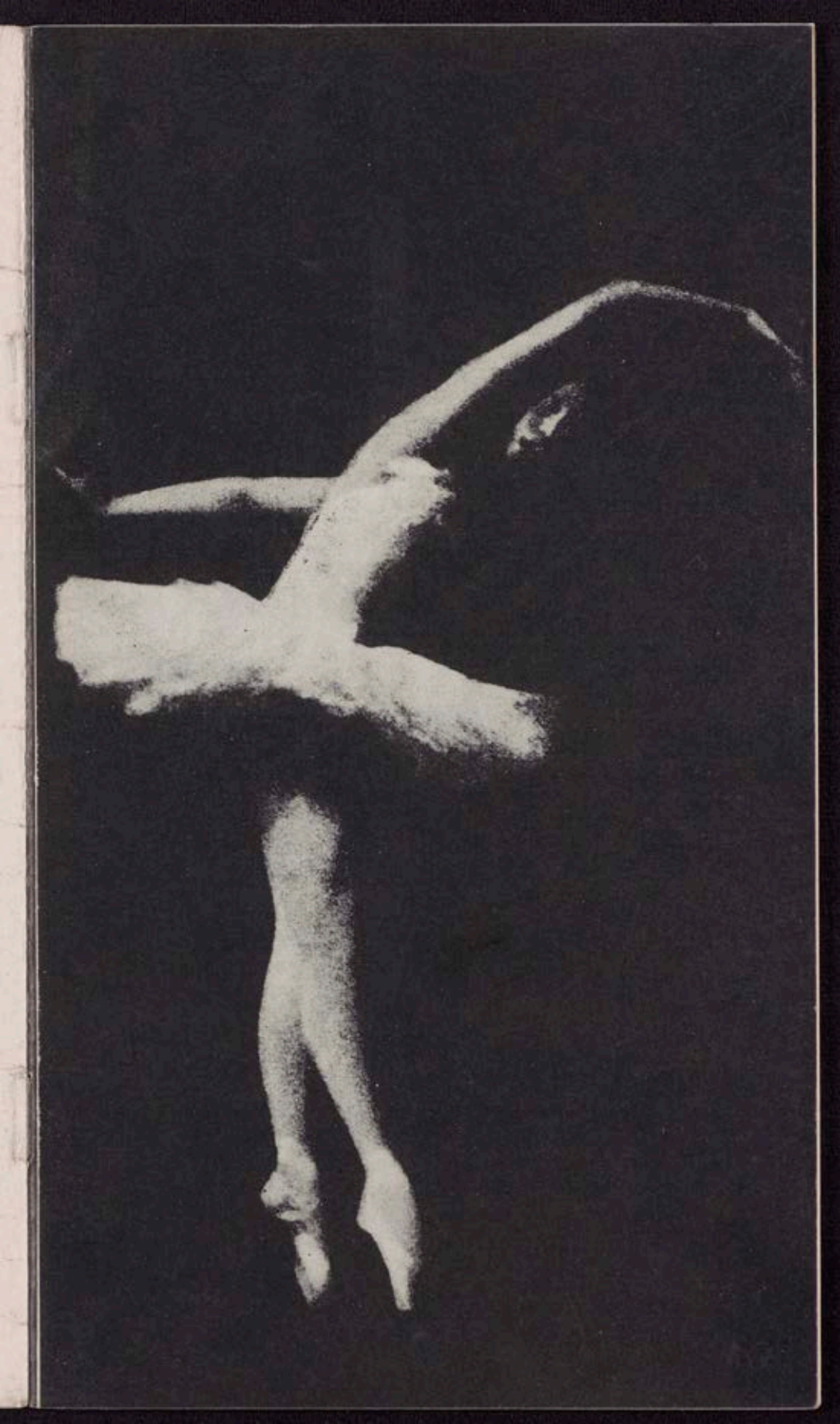

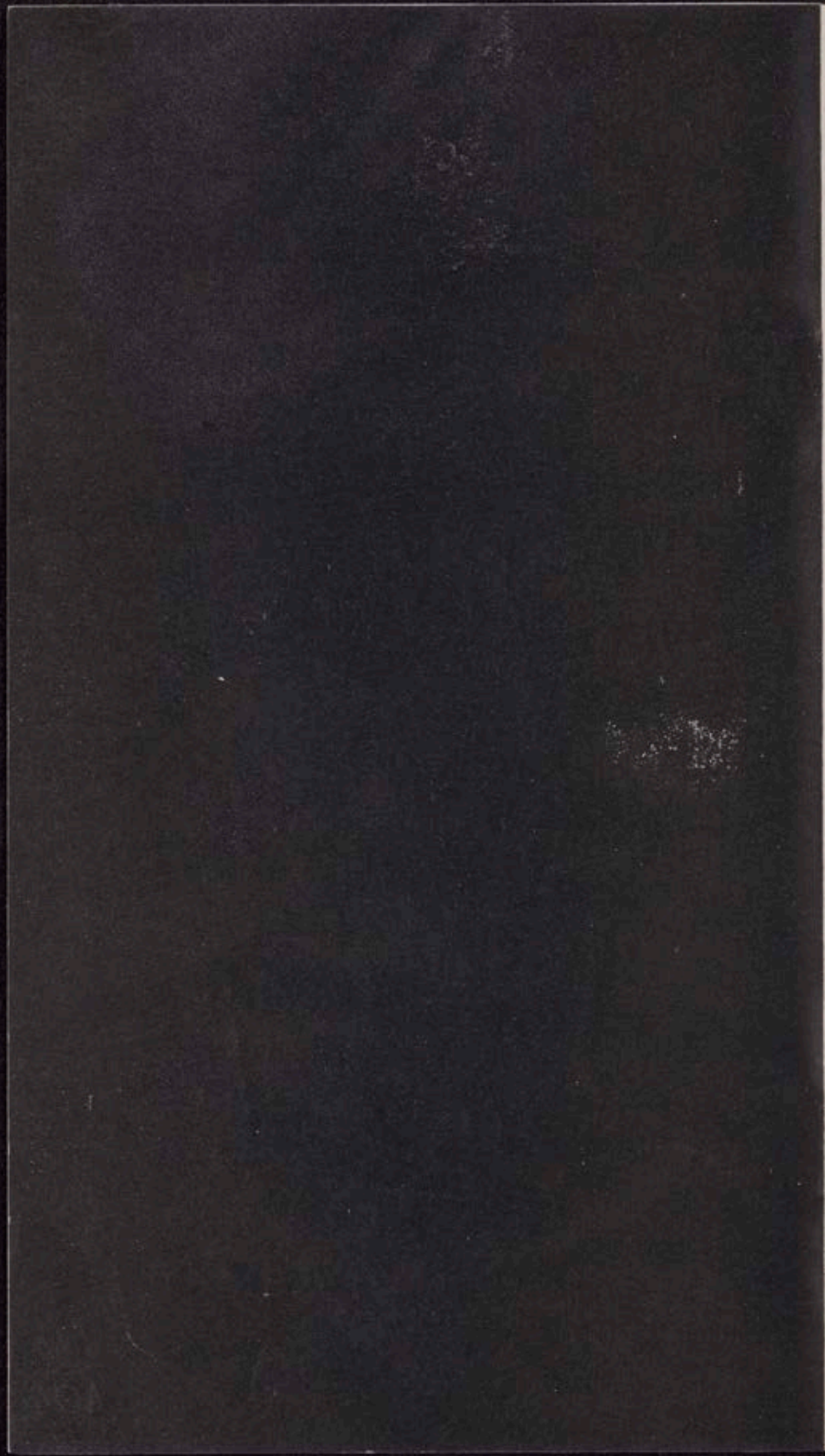
Cyfrowe Muzeum Teatru Wielkiego w Łodzi

program

JEZIORO ŁABĘDZIE

Organizacja
Pracy Artystycznej 10

Fragment of text from the adjacent page, visible on the right edge. The text is mostly illegible due to the dark background and low contrast, but some faint characters and lines are visible.

PIOTR CZAJKOWSKI

Lezioro Labedzie

(LEBIEDINOJE OZIERO)

Balet w czterech aktach

LIBRETTO: W. BIEGICZEW, W. GELCER

AVDANTE

p

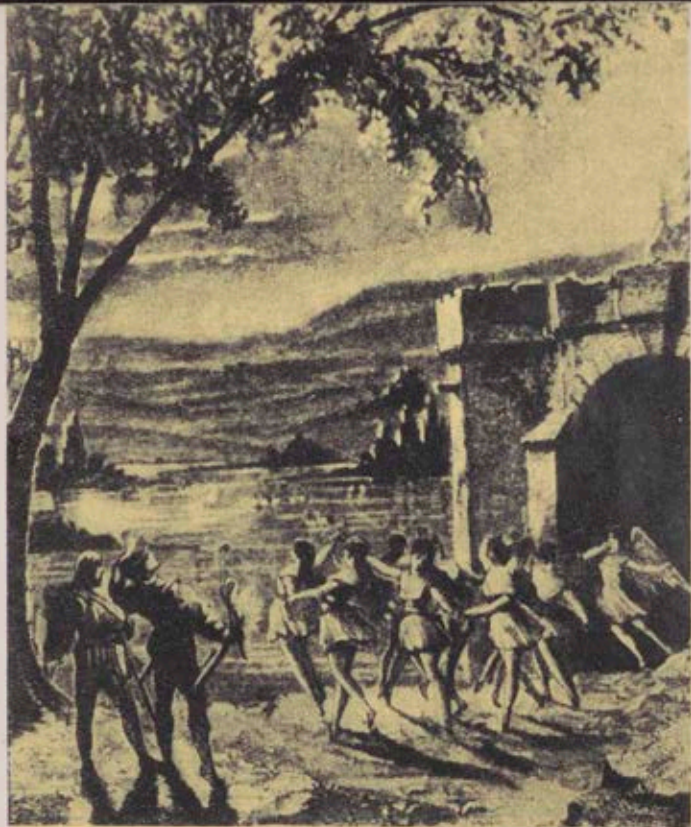
Premiera 18 maja 68o

Do słynnej tancerki rosyjskiej

Patrz! Patrz! Wybiegła, jak jaskółka, skoro
Nad śliskie woskiem teatru jezioro,
I trzyma stopę na powietrzu bladym,
Pewna, że niebios nie poplami śladem,
Schylając kibić, jakby miała zbierać
Rosę lub kwiatom łzy sercem ocierać.

Płynniej i słodziej tylko ciekną fale,
Tylko różańców zlatują opale,
Grawitujące do Miłości — środka,
Co zwie się Chrystus i każdą z nich spotka!

A jednak Tobie!... która niżej jeszcze
Wejrzałaś w głębie, nie nucz dziś wieszczce —
Lecz ja, syn Polski, rzucam wieńcem z głowy
Pod twoje stopy ruskiej białogłowy
I łzę posyłam, co prawdziwie świeci,
Bo ani znasz jej, ani Cię tu doleci!...

Scena z aktu II, Maskwa 1877

Pierina Leniani w roli Odetty-Odylli, Petersburg 1895

Galina Ulanowa jako Odetta-Odylla

Nina Wyrubowa i Serge Lifar, Grand Opera w Paryżu

Ivette Chauvire w roli Odetty, Grand Opera w Paryżu

Lynn Seymour w roli Odetty, Royal Ballet w Londynie

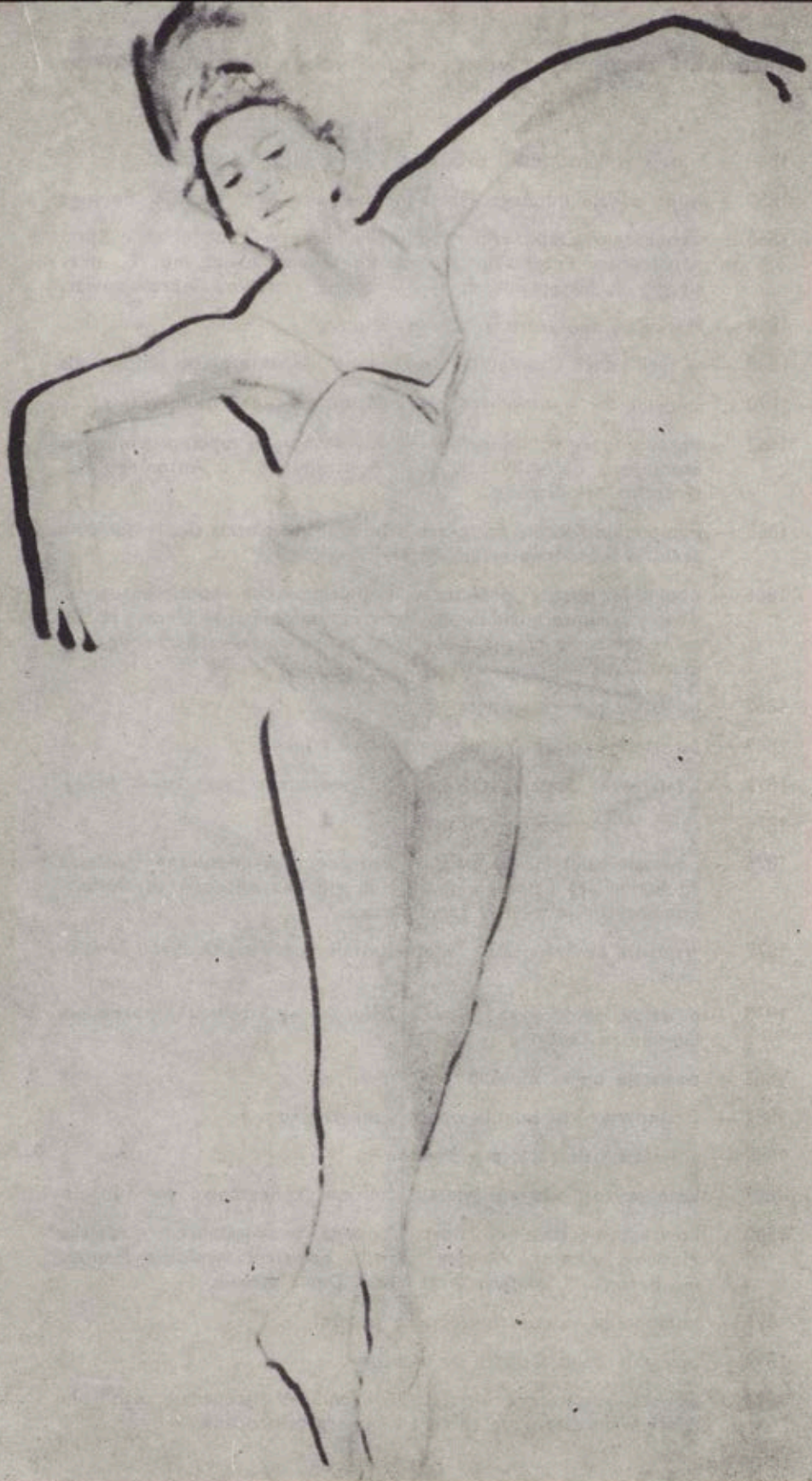
Witołd Borkowski w roli Zygfryda, Opera Warszawska

KRONIKA ŻYCIA I TWÓRCZOŚCI PIOTRA CZAJKOWSKIEGO

- 1840 — 7 maja w Wotkińsku urodził się Piotr Iljicz Czajkowski
- 1850 — ojciec oddaje młodego Piotra do Instytutu Prawniczego. Po jego
- 1860 ukończeniu Czajkowski rozpoczyna pracę w Ministerstwie Sprawiedliwości. Przez ten cały czas kontynuuje naukę muzyki: uczy się gry na fortepianie, śpiewa w chórze i zaczyna improwizować.
- 1854 — matka kompozytora umiera na cholere
- 1860 — w tych latach Czajkowski opracowuje rosyjskie pieśni ludowe dla
- 1870 śpiewników wydawanych przez Mamontowa i Prokunina.
- 1862 — porzuca pracę w Ministerstwie i poświęca się w zupełności muzyce. Studiuje u Zaremby harmonię, kontrapunkt i u Antoniego Rubinsteina orkiestrację.
- 1865 — komponuje *Kantatę* do tekstu Schillera, która stała się dyplomową pracą w Konserwatorium Petersburskim.
- 1866 — obejmuje posadę profesora w moskiewskim konserwatorium. Rozpoczyna pracę nad swoją pierwszą symfonią programową pt. *Zimowe marzenia* oraz nad pierwszą próbą operową *Burza* wg dramatu Ostrowskiego.
- 1867 — powstaje pierwsza opera *Wojewoda*
- 1869 — powstaje poemat symfoniczny *Romeo i Julia*
- 1872 — Czajkowski zostaje stałym korespondentem muzycznym Rosyjskich Wiadomości w Moskwie
- 1876 — powstaje balet *Jazioro labędzie* oraz poemat symfoniczny *Francesca da Rimini* wg Dantego. Następuje głęboka depresja psychiczna, kompozytor jest bliski samobójstwa.
- 1877 — wyjeżdża do Szwajcarii. Tutaj powstaje *Eugeniusz Oniegin* i *IV Symfonia*
- 1879 — powstaje nowa opera *Dziewica Orleańska* wg Schillera. Prapremiera *Eugeniusza Oniegina*
- 1883 — powstaje opera *Mazepa*
- 1887 — Czajkowski komponuje operę *Czarodziejka*
- 1889 — powstaje balet *Śpiąca królewna*
- 1887 — kompozytor odbywa wielkie tournee koncertowe po Europie.
- 1900 Powraca na stałe do Rosji i osiada w miasteczku niedaleko Moskwy, Klinie. W tym okresie powstaje symfonia *Manfred* wg Byrona, *V Symfonia* oraz opera *Dama pikowa*.
- 1891 — komponuje jednoaktową operę *Jolanta*
- 1892 — powstaje balet *Dziadek do orzechów*
- 1893 — powstaje ostateczna wersja *VI Symfonii*. W listopadzie tego roku Czajkowski zaraża się cholere i umiera 6 listopada.

... Znów nad morze księżę schodzi,
Dookoła wzrokiem wodzi,
Naraz patrzy — po głębinie
Łabędzica biała płynie.
„Czemu księżę mój najmiłszy
Niczym dzień pochmurny milczy?
Czemu takie smutne lica? —
Zapytuje łabędzica.

Odpowiada na to księżę:
„W gorzkim żalu serce grzęę —
Do każdego jeżdżą swaty,
A ja jeden — nieżonaty”.

„Czyżbyś kogo miał na myśli?
O kim mówisz? Powiedz ściślej”.

„Jest księżniczka gdzieś za morzem,
Co zaćmiewa światło boże,
W nocy jasność w krąg rozsnuwa,
Jej uroda wzrok przykuwa,
Pod warkoczem księżyc pała,
Lśni na czole gwiazda biała,
A wspanialsza jest od pawia,
Gdy dostojne kroki stawia,
A gdy wdzięczne słowo powie —
Szmer strumienia brzmi w jej mowie.
Zresztą — ludzie kłamać mogą”.

Księżę rzekł i czeka z trwogą,
Ona waży coś w napięciu
I po chwili mówi księciu:
„Wiedz, choć taka jest księżniczka,
Żona — to nie rękawiczka:
W każdej chwili jej nie zmienisz.
Pomyśl zanim się ożenisz,
Dobrze rozważ moje słowa,
Żebyś później nie żalował”.

Ale księżę się zaklina,
Że to jego chęć jedyna,
Że obmyślił wszystko ściśle
I jest gotów po namyśle
Cud-księżniczkę sercem całym

Kochać wiernie i z zapalem
I pójść za nią w świat daleki,
Choć za góry i za rzeki.

Łabędzica tylko wzdycha
i wzdychając mówi z cicha:
„Po co szukać masz po świecie?
Ta księżniczka — to ja przecie”.

I trzepocze już skrzydłami,
Przelatuje nad falami,
Z wysokości się opuszcza
I w nadbrzeżnych siada kuszczach.
Z piór łabędzich się obnaża
I w księżniczkę przeobraża:
Pod warkoczem księżyc pała,
Lśni na czole gwiazda biała,
A wspanialsza jest od pawia,
Gdy dostojne kroki stawia,
A gdy wdzięczne słowo powie —
Szmer strumienia brzmi w jej mowie.
Księżę ją do piersi tuli,
Obejmuje jak najczulej
I prowadzi przez podwoje
Do kochanej matki swojej.

Kłęcząc kornie się odzywa:
„Matko, pani miłościwa,
Oto moja narzeczona,
Niech ci córką będzie ona,
Przyzwolenie daj nam swoje,
Pobłogosław nas oboje,

Aby dzieci twe w przyszłości
Żyły w zgodzie i miłości“.

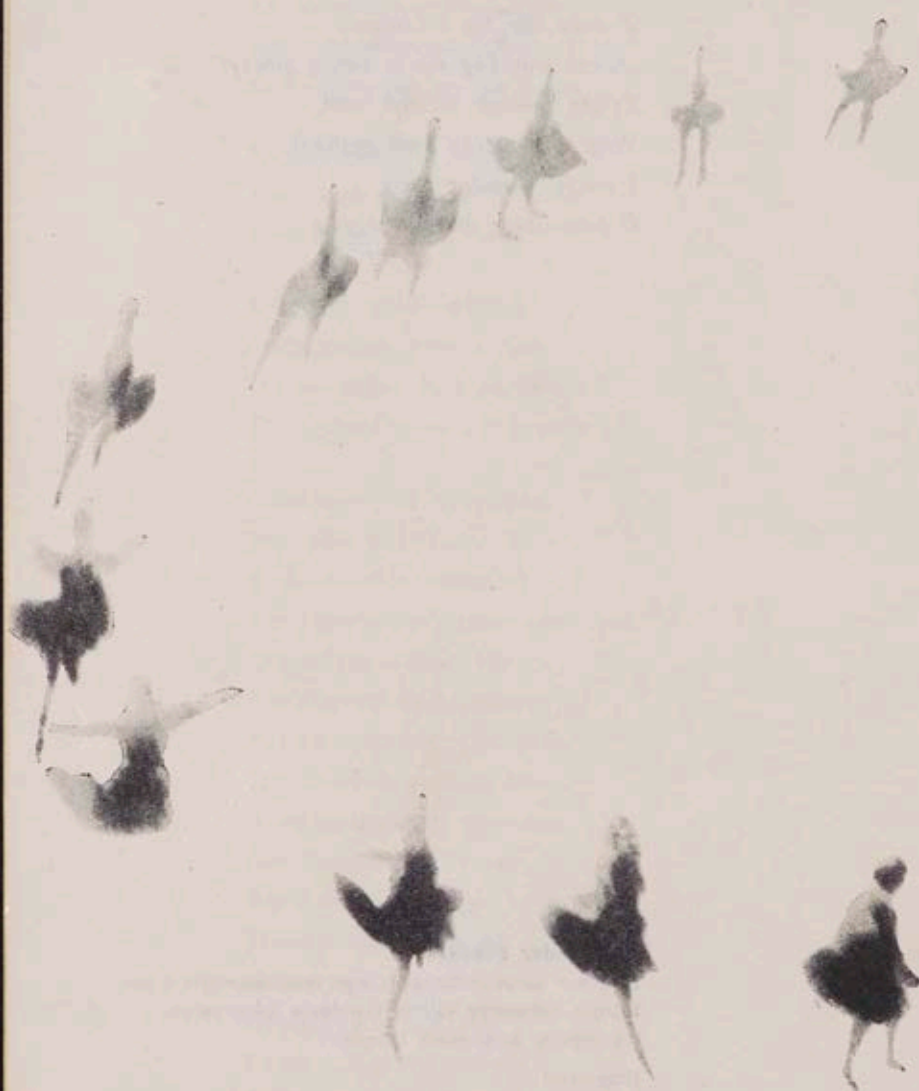
Nad ich głową pochyloną
Matka staje więc z ikoną
Z oczu leje łzy i rzecze:
„Niech was Bóg ma w swojej pieczy!“
Księżę zwlekać niezbyt lubił,
Więc księżniczkę wnet poślubił
I zaczęli wspólne życie
O potomstwie marząc skrycie ...“

Aleksander Puszkina

„Bajka o carze Sałtanie, o jego synu, sławnym i po-
tężnym bohaterze księciu Gwidonie Sałtanowiczu
i o pięknej księżniczce Łabędzicy.“

(fragment)

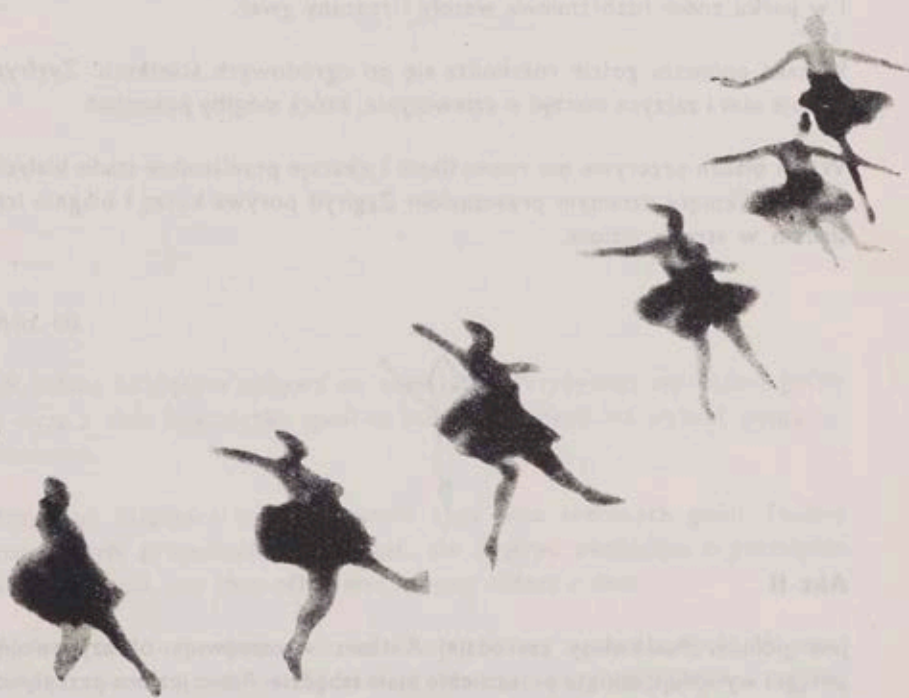
przełożył: Jan Brzechwa

Handwritten text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side. The text is mostly illegible but appears to contain a name or title.

Handwritten text in the middle section of the page, continuing from the top. It is also mostly illegible due to bleed-through.

Handwritten text at the bottom of the page, including what appears to be a signature or name at the very end.

Jeziore Łabędzie

Akt I

W parku przed pałacem odbywa się wesoła zabawa. Zygryd, syn panującej księżnej uroczyście obchodzi dzień pełnoletności. Wśród zebranych gości rej wodzi książęcy błazen, który zachęca młodzież do tańca i zabawy. Nadchodzi oczekiwany przez wszystkich Zygryd. Jak zawsze jest on sentymentalny i romantyczny. Goście wiwatują na jego cześć, a młodzi przyjaciele porywają go do wspólnej zabawy.

Ale oto wesoły gwar milknie — w towarzystwie świty nadchodzi księżna. Po powitaniu gości oznajmia ona Zygrydowi, iż nazajutrz w pałacu odbędzie się wielki bal, na którym będzie musiał wybrać narzeczoną. Wręcza mu również złotą kuszę — urodzinowy prezent. Jednak słowa matki nie wywołują u Zygryda spodziewanej radości. Księżna żegna gości i wraz ze swą świtą odchodzi do pałacu. Wszyscy powracają do przerwanej zabawy i w parku znów rozbrzmiewa wesoły i radosny gwar.

W takt poloneza goście rozchodzą się po ogrodowych ścieżkach. Zygryd zostaje sam i zaczyna marzyć o dziewczynie, którą mógłby pokochać.

Wtem błazen przerywa mu rozmyślenia i ukazuje przelatujące stado białych łabędzi. Tknięty dziwnym przecuciem Zygryd porywa kuszę i biegnie ich śladem w stronę jeziora.

Akt II

Jest północ. Rudowłosy czarodziej Rotbart wyczarowuje obrazy swojej potęgi i wywołuje zakłète przez siebie białe łabędzie. Przez jezioro przepływa sznur łabędzi. Wyszedłszy na brzeg krążą one w powolnym korowodzie, czekając na swoją królowę.

Nadbiega Zygryd i spłoszone ptaki ulatują. Książę chce strzelać w kierunku najpiękniejszego łabędzia, lecz w tej chwili spostrzega zdumiony, że ptak przybiera postać pięknej dziewczyny. To księżniczka Odetta. Wyjawia ona Zygrydowi tajemnicę czaru, który ciąży nad nią i jej towarzyszkami: to czarodziej Rotbart zamienił je w łabędzie i tylko nocą mogą one przybrać ludzką postać. Jedynie ten, kto prawdziwie pokocha Odettę, może zdjąć to okrutne zaklęcie. Wzruszony tym opowiadaniem książę wyznaje swe uczucia i przysięga dozągonną miłość i wierność. Gotów jest również zabić czarnoksiężnika, lecz Odetta wyjaśnia mu, że z chwilą śmierci Rotbarta na nowo pozostaną zaklęte w łabędzie.

Rozmowę ich podsłuchał czarownik, który postanowił uknuć podstępny plan zemsty.

Wstaje świt. Odetta żegna się z księciem i na rozkaz Rotbarta powraca z towarzyszkami nad jezioro. Zygryd święcie wierzy, że jego prawdziwa i niezmienna miłość wyzwoli Odettę i jej towarzyszki spod władzy czarownika.

Akt III

W pałacu książęcym odbywa się wielki bal. Przybywają zaproszeni goście a wraz z nimi księżniczki, spośród których Zygryd ma wybrać swoją narzeczoną.

Przybywa księżna i w towarzystwie syna wita zebranych gości. Fanfary zapowiadają prezentację księżniczek, ale Zygryd pamiętając o przysiędze danej Odettie, nie chce ofiarować korony żadnej z dam.

Fanfary rozbrzmiewają powtórnie — to zjawia się tajemniczy gość. W przebraniu rycerza przybywa Rotbart prowadząc swą córkę Odyllę, do złudzenia przypominającą Odettę. To ona ma uwieść młodego księcia i doprowadzić do złamania przysięgi.

Zygryd uwiędzony postacią Odylli jest nią oczarowany i nie przestaje adorować ją prosząc raz po raz do tańca. Wreszcie wyznaje jej swą miłość, ofiarowuje księżęcą koronę i przysięga dozogonną wierność.

Czarownik tryumfuje. Ukazuje księciu białego łabędzia i dopiero teraz Zygfryd uświadamia sobie, że popełnił wielki błąd. Pełen rozpaczu opuszcza salę balową i biegnie nad jezioro, by błagać Odettę o przebaczenie.

Akt IV

Dziewczęta zakłęte w łabędzie straciły już nadzieję na uwolnienie się spod władzy Rotbarta.

Na brzeg jeziora przybiega zrozpaczona Odetta i opowiada dziewczętom o zdradzie Zygfryda.

Lecz oto nad jezioro przybiega również Zygfryd i błaga Odettę o przebaczenie. Siła jego miłości jest tak wielka, że Odetta przebacz mu. Rotbart zdaje sobie sprawę, że jego czarodziejska moc zaczyna słabnąć. Postanawia sam rozprawić się z księciem. Zakłębem przywołuje burzę, na tle której toczy się walka Czarnoksiężnika z Zygfrydem. W końcu książę zwycięża. Rotbart ginie a jednocześnie tracą swą moc wszystkie jego zakłęcia.

Szczęśliwi Odetta i Zygfryd w otoczeniu dziewcząt obserwują pierwsze promienie wschodzącego słońca.

W. B.

REALIZATORZY

MIECZYŚŁAW WOJCIECHOWSKI
Kierownictwo muzyczne

WITOLD BORKOWSKI
Inscenizacja, reżyseria i choreografia

IRENA LORENTOWICZ
Dekoracje i kostiumy

W REPERTUARZE TEATRU WIELKIEGO

Stanisław Moniuszko

HALKA

Aleksander Borodin

KNIAŻ IGOR

Stanisław Moniuszko

STRASZNY DWÓR

Georges Bizet

CARMEN

Giuseppe Verdi

RIGOLETTO

Ludomir Różycki

PAN TWARDOWSKI balet

Piotr Czajkowski

DAMA PIKOWA

Johann Strauss

ZEMSTA NIETOPERZA

Giacomo Puccini

TOSCA

Najbliższa premiera:

Wolfgang Amadeus Mozart

COSÌ FAN TUTTE

Redakcja programu
STANISŁAW DYZBARDIS

Opracowanie graficzne i redakcja techniczna
ROMAN MATYSIAK

Projekt okładki
RYSZARD GRZYBOWSKI

Wydawca
TEATR WIELKI W ŁODZI

W programie wykorzystano zdjęcia ze zbiorów Tatjana Wysockiej oraz z albumu pt. Maja Plisiecka, Moskwa 1965

Krakowskie Zakłady Graficzne Nr 6, Kraków, ul. E. Orzeszkowej 7.
Zam. 265/68. Nakład 10.000. L-6(4910)

Cena programu zł 6,— + wkładka obsadowa zł 1,—

EGZEMPLARZ
BEZPŁATNY

